

Il·lustració Catalana

REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

ANY X

BARCELONA 11 AGOST 1912

N.º 479

NOTES D'ART

CAP DE NENA

PROBA A LA TINTA GRASSA PREMIADA A L'ÚLTIMA EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA DE TURÍN
(Renom f.)

DIES D'ESPANT

CORRÍA el mes de Juny de 1871 y'l sol anava a la posta, per un capvespre d'or. D'esquena a la vella murada imperial, en lo més alt del coster, el pedris solitari dominava un bell entorn de la ciutat en silenci. Abaix, el camí de ronda, vorejat d'arbres simètrichs, cenyia aquell fexuch mamelló de terra.

Per la dressera, fina just un fil, don Geroni pujava lentament, com cada dia, el capell de palla marron en una mà, el bastó en l'altre, espolsant les herbes del tiranyet. Novici exclausturat l'any 35 y successivament preceptor d'humanitats, batxiller en Filosofia, catedràtic, feya molt temps que considerava seu aquell pedris, lloch de meditació propici als autodidactes. S'hi sentava, encenía un cigarret, el subjectava curiosament en ses pinces de plata. Y, tot descansant del passeig diari, mirava al lluny: cap als sementers que s'exteníen enllà dels ponts militars plens d'ombra, cap a les eres que batien ò a les cases y viletes d'hont pujaven fumeroles rectes, virgilianes, casi immòvils.

Axí'l trobaven casi sempre's viants: uns magistrats cerimoniosos y vestits de negre, unes nenes angleses acompanyades de sa *nurse*, uns colegials de la Sapiencia, ab ses beques roges penjant sobre l'hàbit talar. Passaven també amichs y coneguts. Uns, saludaven y seguïen; altres se aturaven un moment, ò s'hi sentaven a la vora. Moltes voltes acabava per reunirshi tot el claustre, furiosament dividit en dues parcialitats: *els de Lletres y els de Ciències*, ab els suplents respectius, dos joves, que venien a representar la tradició pura y'l progrés indefinit.

Aquella tarde hi havia gran concurrència; no hi faltava ningú. Els examens acabaven; les notícies que venien del món feyen vibrar els esperits; era'l moment més fort y terrible de la passada centuria. Quan don Andreu, el Capiscoll, va aparèixer, a l'altre part del coster, l'astre del dia acabava d'amagar-se part darrera'l serral.

— ¿No han vist aquesta posta de sol? — digué ab certa alarma, signant ab el llibre d'hores.

El cel, a la banda de Ponent, era d'una vermellor espantosa. Els cims y cayrells de les montanyes se'n mostraven fantàsticament tenyits. Semblava que d'un moment a l'altre s'hagués d'obrir un trauc en el firmament y aparèixer les trompes aborronadores dels set àngels del Judici, cridant als quatre vents de la terra.

Un carabiner que vigilava prop de la caseta del resguart, un carreter que tornava de la feyna pel camí de ronda, se'n havien adonat també y enrahonaven, allà baix, senyalant l'horitzó de púrpura.

Tothom mirava, extranyat. En Miquel Roca, en Roqueta com li deyen, suplent de Ciències y encarregat de les observacions meteorològiques, no pogué reprimir un gestic de desdeny barrejat de suficiencia:

— Axò es una *aurora boreal*, senyor canonge. Segurament deuen conèixer el famós telegrama d'en Narvaez.

— Den Gonzalez Brabo, — interrompé en Vidal y Bustillo, professor de matemàtiques.

— Ni del un ni del altre: de don Nicolau Maria Rivero, — afegí en Perez Costa, numerari d'història y geografia, que, d'estudiant, havia presenciada la nit de Sant Daniel. — Però vegin, vegin com se va extenent la rojor. Sembla que plou sanch... —

En efecte: el cel se presentava esplèndidament horrible. Pareixia que, més enllà de les montanyes y dels mars, cremava tot l'univers y's des-sangrava tota l'humanitat. Els clars de la pròxima bateria, interromperen el silenci ab el to d'oració, sonant en el cantell més alt del reducte. No feya un alè de vent; una suspensió de tot ritme, una gran immobilitat planaven sobre les coses.

Allavors don Geroni, que permanexia pensatiu, aixecà'l bastó y, descrivint un arch en direcció de Ponent, digué entre irònic y solemne:

— Axò son els incendis de París... —

Va sentir-se una rialla seca, aguda, com un cant de pollastre. Era d'en Roca, armat de la seva infalible despreocupació. Però don Geroni, ab l'autoritat paternal de sempre, va reprendre reforsant la veu, subratllant les paraules:

— Axò son els incendis de París, la claror de les Tulleries, les flames del món en discòrdia. Aquesta vermillor es el miratge de la sanch que corre pel Sena, riu avall, y de que prest anirà xopa tota la terra. Aquest cel inflammat ens parla de la follia dels homes y ens retorna l'imatge de les nostres pretengudes redencions. La sanch que sembla plourer sobre l'univers esporuguit es la de Monseñor Darbois, del President Bonjean, dels fusellats de la Roquette y del carrer d'Haxo. Es també la dels milers de *communards* que tomben en els fossos de Lobau, a l'esplanada de Satory, per implacable llei de guerra y fratricidi. ¿No ho diu ben

clar aquest cel apocalíptic que «els Deus encara tenen set»? —

Seguí un curt silenci, semblant a la contrició. El llenguatge figurat de don Geroni, era comunicatiu, càlit, suau com un ungüent. No per axò en Roca se donava a partit ni's desposeia de la seva fredor analítica.

— Lo que diu vostè — va respondre — es lo que diràn demà en forma més estrafalaria totes les beguines y tots els sagristans, diaques, subdiaques, acòlits y ostiaris de la nostra població benaventurada. Es l'eterna superstició que traspua dels sigles enderrerrits y'ns enterboleix la consciencia. El P. Ferré tindrà matèria predicable per sis ò set setmanes y *El Santuari* articles per dos ò tres mesos... Ventatges de les ciutats petites y badoques.

— Y ¿creus tu — digué D. Geroni — que sols les ciutats petites y badoques com aquesta son la presa de la superstició? ¿Creus que no hi hà més supersticions en l'esperit dels homes que les que venen d'enrera y miren al passat? ¿No regonexes altres fanatismes religiosos que'ls de les religions històriques, que'ls de les iglesies organitzades en gerarquia visible? Quan jo parlo d'aquesta posta de sol y de lo qu'ella'ns avisa, ja sabs què vull dir. Prou que vosaltres, els científics, haveu acordat que no existeix lo sobrenatural, que no hi hà res que no sigui relació mecànica de causa y efecte. Pera vosaltres axò d'avuy no es més que un meteor, un fenomen natural, explicable, conegut, independent de tota significació sagrada, de tot sentit místic. Però, ¿què hi fa que sigui el cel per sí mateix qui declari el misteri ò que sigui la meua consciencia la que'l vegi resplandir en el cel? Aquest cataclisme qu'acaba d'aborronar a l'humanitat, es l'obra d'un principi fanàtic. La revolució obrida el 1789 no fou lo qu'ella creya esser: un moviment de la rahó contra la superstició, ò, si's vol, contra les concepcions religioses de la vida. Era una religió ella mateixa: una religió innominada, amorfa, inconstituhida, més ab tota la terrible violència de les coses subconscients y de fè... —

Va callar un instant, com recullint-se. S'anava fent de nit. Era la hora del regrés y s'axecaren tots. Caminant poch a poch, en direcció de la porta més propera, la conversa seguí. Don Geroni deya:

— Les ciutats petites! La vida provincial, ensopida, miserable, vill... ¿Es possible que'ls homes siguin tan insensats que bescantin y s'empenyin en fer aborrible y odiosa aquesta forma de l'existencia qu'hauria d'esser, qu'es en el fons, la normal,

la noble, la única que podrà resguardar en temps futurs la pau de l'ànima y assolir pels homes el grau màxim de felicitat realisable sobre la terra? Sobre axò no s'ha parlat bastant: sobre la felicitat benhaurada dels pobles petits, de les ciutats mitjanes ò petites...

— Axò son opinions de la vellura — replicà en Roca. — Els vells necessiten tranquil·litat, silenci, reculliment. Però la joventut, qu'es la vida, qu'es la renovació, qu'es la protesta contra tot esclavatge, qu'es la transformació del món, no desitja més que tràfech, lluyta, moviment...

— Sí; moviment, pera donar voltes eternes al mateix cercle viciós y tornar-se a trobar, al cap d'anys y planys, en el mateix punt de partida. Jo també he cregut en el paradís de la llibertat y l'he esperada a cada sacudiment, a cada explosió, aquesta gaubansa definitiva. L'estich esperant encara. Serà, per ventura, allò que deya en Nicassi Gallego, que tant havia sofert per ella: «l'ú-nich inconvenient de la llibertat son els cinch cents anys primers.» Però, ¿cinch cents no més? ¿Tan pochs bastaràn pera tornar al món el seu equilibri romput? Nó. El camí que ha emprès no acabarà may per que no va enloch. Es el neguit, es la frisansa, es la coissor indefinida. Vol dir: la guerra pera avuy, pera demà y pera sempre; l'espant etern que'l cel d'avuy, com una apoteòsi del petroli y de la devastació, ens anuncia... Y aquesta es l'obra de les grans ciutats tormentoses, de les grans aglomeracions fatals, que s'imposen a l'humanitat difosa dels camps, de les viles, de la naturalesa pura y graciosa. —

Entraven a la ciutat per la porta ombrívola y colossal, aeguda sobre el mur. Un llarch passeig solitari s'extenia al enfront, senyalat per fa-nals dèbils, de lluny en lluny. Qui per un cantó, qui per un altre, varen despedirse'ls passetjants de cada día, en meditatiu reculliment.

— Vaja, bona nit; fins demà... — digué don Geroni. —

Y torcent pel Jardí Botànich va entrar en el carrer dels Angels. De una botiga oberta, a mà dreta, sortia una remor de veus: resaven el rosa-ri, a les fosques: Dues ò tres cases després, un rectàngul de llum aclaria l'empedrat, y a dintre, unes cosidores enrevoltades al vetllador, cantaven una tonada del *Barberillo*. Més enllà venia un forn, y en sortia flayre de llenya cremada, de pà calent, de vida antiga... Una vella, ab ulleres de plata, confegia lo que deya el diari, y la seva nora y'ls seus netets escoltaven, esferehits, la relació dels set dies terribles, allà, lluny, a la capital del món, tota flames.

MIQUEL S. OLIVER.

L'EXPOSICIÓ DE PRODUCTES D'IMPORTACIÓ Y EXPORTACIÓ PERA L'ANY 1913

AL TURÓ PARK. — L'ALCALDE SENYOR SOSTRES BRINDANT PEL FELIS ÈXIT DE LA CITADA EXPOSICIÓ DESPRÉS D'HAVER PRES POSSESSIÓ EL COMITÉ ORGANISADOR DELS TERREÑOS HONT HA DE CELEBRARSE. — (Balléll f.)

EN HAVENT OHIT
LA CONSAGRACIÓ DE GRAAL

Impressió de "La Plegaria"

A MOSSEN VICENS PIERA

I

Jo'm sento l'esperit
ben obert, y afeblit
d'una càrrega immensa...
Per no havervos ohit,
ay, que negra ma nit!...
que infelís ma naxensa!

II

Mon esprit, com un'au,
més amunt del cel blau
altre cel hi endevina...
— els camins son de pau
y l'estada es divina... —
Altre cel hont dessús
l'amor blà de Jesús,
l'ànima s'ageganta,
l'ànima s'abrillanta...
... s'exulta y canta...

... y s'obra al seu devant l'Eternitat,
hont s'hi mou com un àtom impalpable
penetrat de delicia inexplicable...
Y ab un cant yehement, incendiat,
de llohansa al Misteri que perdura,
l'esprit fulgura...
y ardidament avensa
alabatent, sots la presència immensa
de Deu... sens ten'atura...

LLUÍS G. PLA.

DEL MEU CARNET

ELS aristòcrates malparlen d'ell com de qui rebaxa l'honor de la classe ab professionalismes literaris, y'ls literats d'ofici s'escandalitzen de la prostitució que representa fer l'art per sport... Ha comès el crim d'escriure en revistes y periòdichs, arribant fins a la publicació de llibres, essent títol del Regne y no necessitant el treball diari per atendre les obligacions de la família. Y diuen els professionals: — També ho fariem be nosaltres si poguessim treballar a voluntat, fent una passejada a cavall ò en auto entre article y article y anant pel món en «sleepingcar», per estudiar els personatges de les nostres noveles! — Y diuen els aristòcrates: — Si nosaltres volguessim també'ns fariem fer pel secretari un article remarcad ò alguna memoria per qualsevulga Congrés! — Y quan la Crítica s'ocupa d'alguna de ses produccions, ò comensa hipòcritament ab una crida a les classes altes pera que seguixin aquell exemple ò ab una compassió benèvola diuen que per esser fet per un aristòcrata pot molt ben be passar. Si al sortir de una Redacció invita al cronicador de salons ò al de la secció de bibliografia a acompanyarlo en cotxe, es que'l vol corrompre, y si no'l convida es un orgullós; si entre sos companys de Lletres conta una anècdota de societat, els insulta ab la visió del esplendor, y si escriu sobre'l gran món, es un poseur; si treballa en estil planer, amanyaga baxament el poble demanantli l'almoyna de sos aplaudiments, y si ho fa en termes enlayrats, se considera olímpicament per sobre de tothom. Ell, sense ser campió del polo, hi juga discretament y entrena sos cavalls en la cursa d'obstacles; sense exhibirlos seguidament té gossos de rassa, mena auto d'excursió, es propietari del Liceo y's mou en un ambient de casa gran... y té l'atreuiment d'escriure voilà tout! Una enveja sense pietat el mossega y sos amichs li paren paranyes per la via qu'ha de seguir pera ferlo caure en ridicol mentres ell, imperturbable, distribuïx son temps entre son treball y ses diversions. Es un exemplar estrany, avuy per avuy, en nostra terra y es per axò que tothom se'l mira, y encara que molts el motegen, alguns l'admiran y tots l'envegen... Jo'n voldria molts de companys d'aquesta mena y voldria qu'invadissin totes les esferes de l'activitat humana, y'ls voldria pera be de l'aristocràcia y pera be d'aquelles matexes activitats, per que la noblesa ab el treball conserva millor que'ls pergamins sa executoria, y el treball també s'ennobleix passant per cervells privilegiats... La Marquesa de X, al serli jo presentat, me mirà de cap a peus y després ab ayre d'incredulitat, me preguntà: — ¿Pero usted es el que escribe en «La Veu» y en la «Il·lustració Catalana»? — Y al contestarli afirmativament exclamà, ab tot convenciment: — ¡Jamás me lo hubiera imaginado a usted tal cual es! — Convé molt a Catalunya que les marqueses se fassin càrrech que's pot escriure el català vestint el frach y que'ls professionals no considerin indispensable en son Art, encara qu'ho respectin, el porró, la fals y la barretina... ni tant sols el cabell llarch y l'americana de vellut!...

CARLES DE FORTUNY.

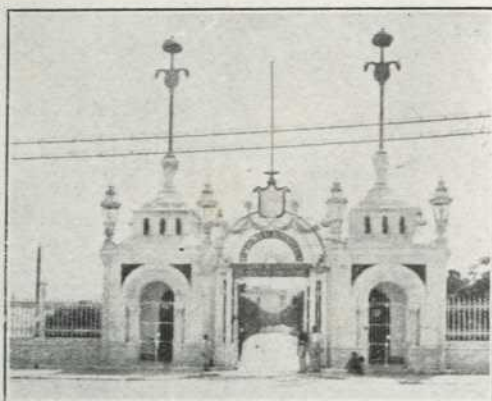
CUBA Y CATALUNYA

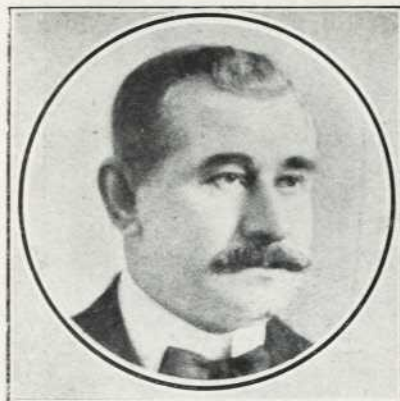
DON CARLES MARTÍ, FILL DE BARCELONA, PRESIDENT DEL «ORFEÓ CATALÀ» DE L'HABANA Y REDACTOR DE «LA LUCHA» D'AQUELLA CIUTAT

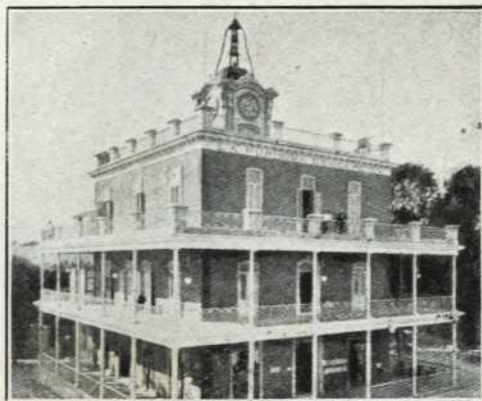
LA CASA PAYRAL DE L'ASSOCIACIÓ DE DEPENDENTS DEL COMERS DE L'HABANA
LA GRAN SALA DE FESTES, LA MILLOR DE LA CIUTAT

ENTRADA DE LA CASA DE SALUT,
PROPIETAT DE L'ASSOCIACIÓ

DON JOSEPH GÓMEZ Y GÓMEZ,
SANTANDERÍ, ACTUAL PRESIDENT

PABELLÓ OFICINA
DEL GRAN SANATORI DE LA SOCIETAT

RECEPCIÓ A LA CASA D'AMÉRICA DE BARCELONA EN HONOR DE DON CARLES MARTÍ, PORTADOR D'UNA MISSIÓ ESPECIAL
DE LA PODEROSA ASSOCIACIÓ DE DEPENDENTS DE L'HABANA

LA estada a Barcelona del nostre compatrici en Carles Martí, redactor de *La Lucha*, de l'Habana, y actual president del *Orfeó Català* d'aquella capital, ha de resultar profitosa per molts conceptes, y, en general, pera la més estreta germanor entre'ls catalans de Cuba y'ls que restem a la península.

El, com a bon català y fervent entusiasta de Barcelona, porta dignament la delegació, a l'Habana, de la benemèrita «Associació d'Atracció de Forasters» de la nostra capital, desde qual lloch ha contribuït molt a la tasca empresa per aquesta societat barcelonina que tants beneficis ve reportant a tots ab la seva constant y desinteressada actuació.

Y com a periodista, actual redactor de *La Lucha* y fundador y únich redactor y sostenedor de la Revista *La Opinió Catalana*, que assolí gran anomenada durant

els anys del 1897 al 1901, ha contribuït no menys al enlayrament dels fets y dels homes catalans de l'illa cubana, sempre disposat a treballar pera'l bon nom de la seva patria, de la que'n recorda seguidament als seus compatriotes les més capdals jornades.

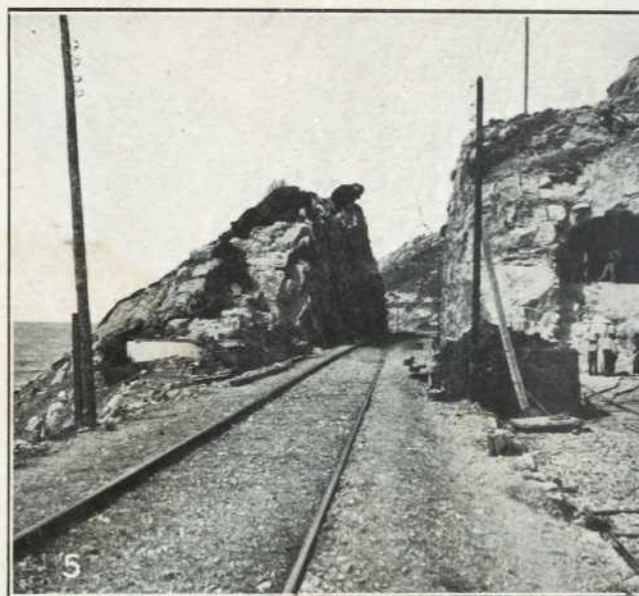
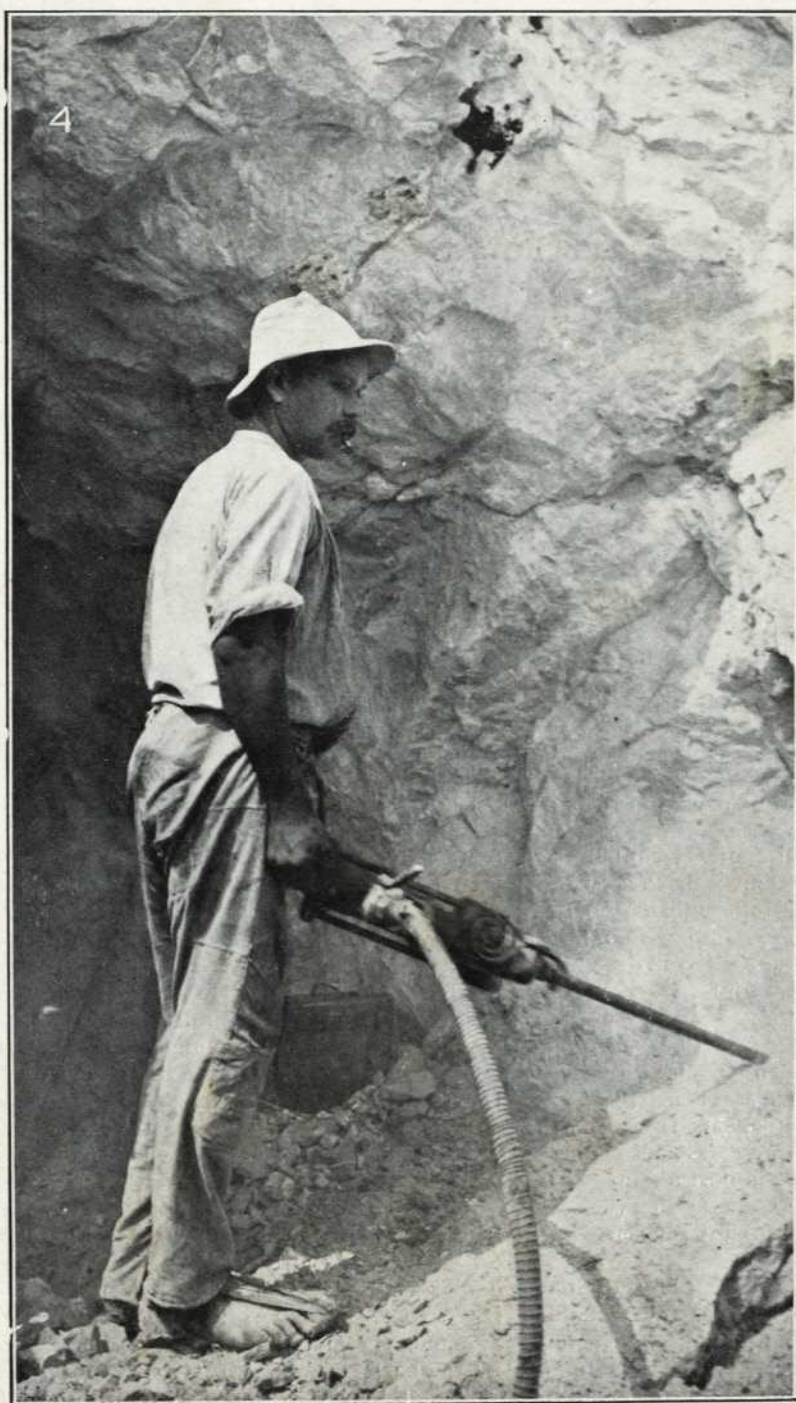
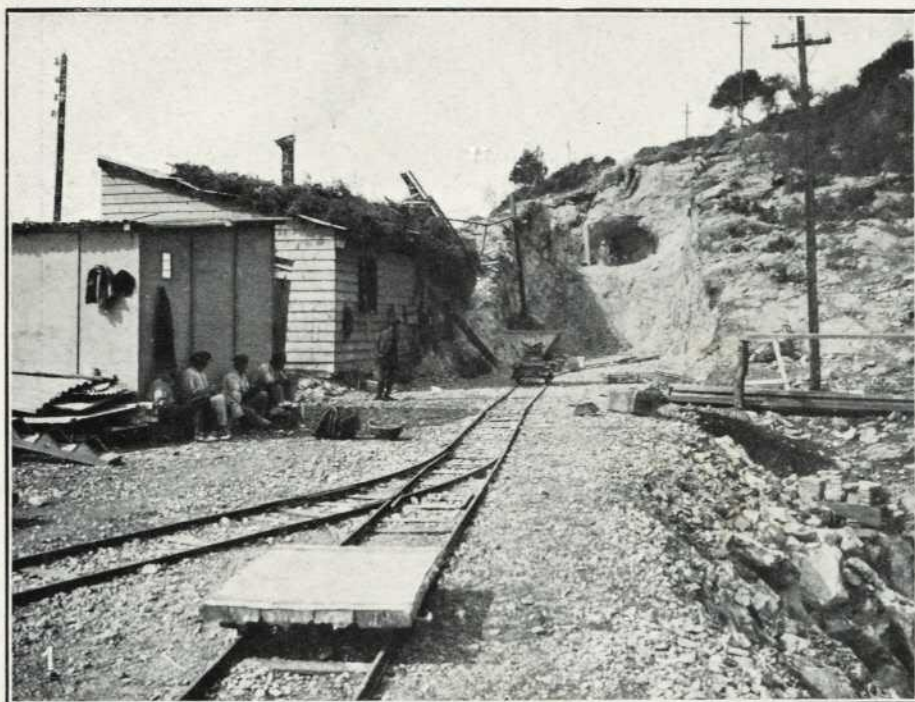
Temperament actiu, periodista il·lustrat y patriota d'ànima, no podia dexar d'assolir la presidència de l'entitat choral *Orfeó Català*, la que, sots la batuta del mestre Gay, interpreta les més belles y sentides cançons de la nostra terra, y a la que no es poca l'empenta que li ha donat el senyor Martí ab los seus entusiasmes y'ls seus concells.

La vinguda del senyor Martí a Barcelona va lligada ab una missió especial de l'Associació de Dependents de Comers de l'Habana, per la que ha estat rebut coral y dignament en la nostra Casa d'A-

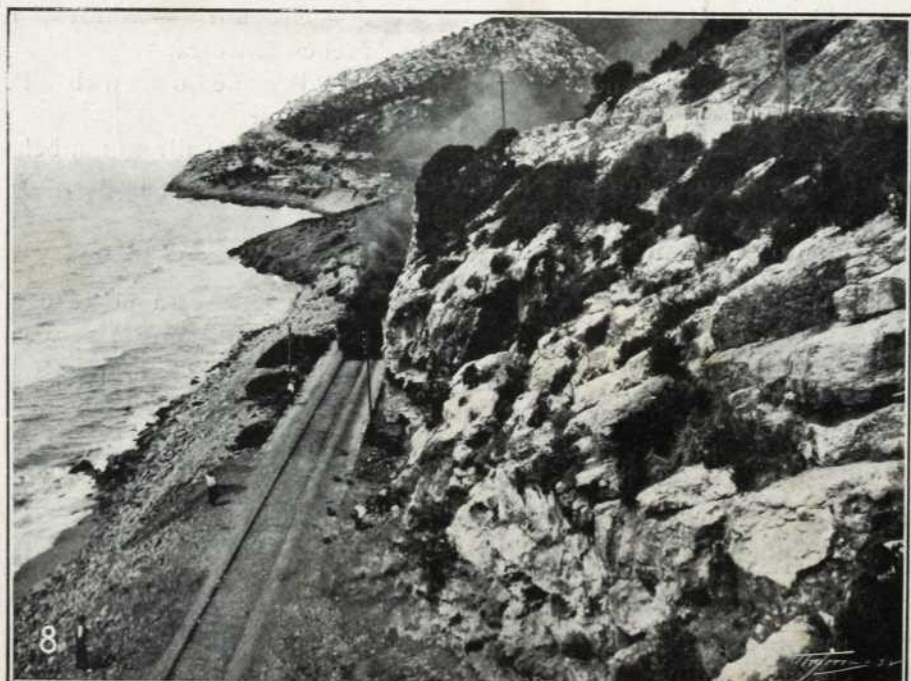
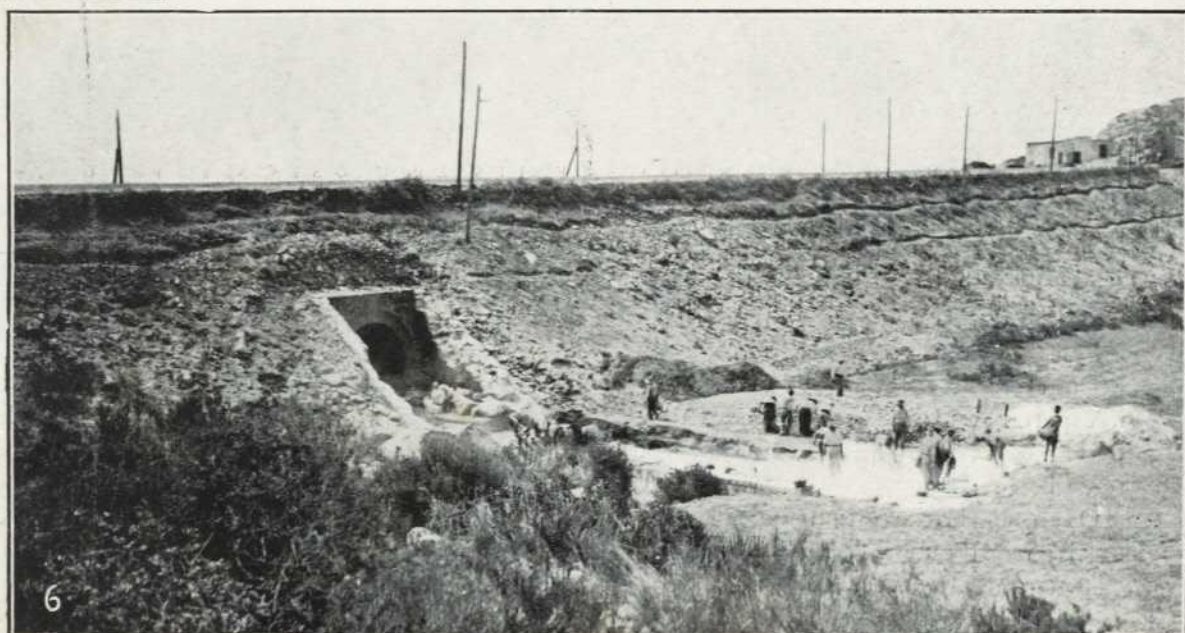
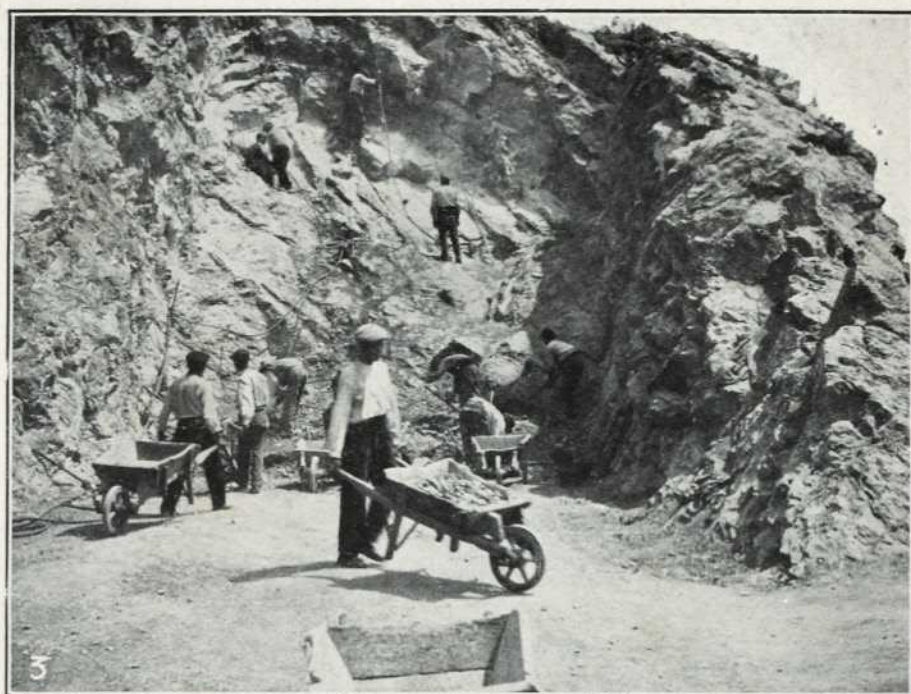
mèrica per el Cos Consular y Junta directiva a l'hora, donant també en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Indústria de la nostra capital una notable conferència acompanyada de projeccions fotogràfiques, en la que donà a conèixer en detall l'història, organització y funcionament de la poderosa Associació de Dependents de la Habana, model d'organització y cooperació que poden agafar com a patró els de la nostra terra, ajustantlo al nostre modo de ser ètnich y social.

Al saludar particularment al nostre compatrici senyor Martí durant sa curta estada entre nosaltres, creu la IL·LUSTRACIÓ CATALANA saludar a l'Associació de Dependents de Comers de l'Habana, tan dignament representada aquests dies a Barcelona.

J. A. B.

1. INSTAL·LACIÓ PRODUCTORA DE LA FORSA ELÈCTRICA EN LA SECCIÓ DEL TUNEL N.º 1. — 2. EL TUNEL N.º 2. — 3. EN EL TUNEL N.º 1. — 4. PREPARANT ELS FONAMENTS PERA ALLARGAR UN PONT ENTRE'L TUNEL N.º 1 I EL N.º 2. — 5. EN EL TUNEL N.º 2. — 6. PREPARANT ELS FONAMENTS PERA ALLARGAR UN PONT ENTRE'L TUNEL N.º 1 I EL N.º 2. — 7. PERFORADORS TREBALLANT EN EL TUNEL N.º 2.

4. TREBALLANT AB LA PERFORADORA ELÈCTRICA. CADA MINUT FORADA UN PAM. — 5. VISTA DE CONJUNT DEL TUNEL N.º 1.
TUNEL N.º 3. — 8. PÀ DE ROCA D'AQUELLA COSTA QU'HA DE DESAPARÈXER PERA FER PAS PER LA NOVA VÍA. — (Ballell f.)

UN CARRER DE LA BARCELONETA. FAMÍLIES DE PESCADORS ESCANT ELS PALANGRES. — (Ballell f.)

IMPRESSIONS D'ISTIU

A EN JORDI RUBIÓ

En el llindar del portal de casa m'esperen en Joan y la Pepa, una parella de vells, de qui us en contaré de bones.

Quan arribo, avensen indecisos un pas y dubten en donarme la mà.

— Com us ha probat l'hivern?

— Pas massa bel! —

Y quan en Joan va per comensar la lletania de les calamitats, la Pepa me pren la maleta y'm conta tot pujant l'escala devant meu:

— Tot ho trobarà arreglat. Fa vuyt dies qu'hi feynejo. He emblanquinat els dalts, y cregui fa bo de veurer... —

En el meu quarto, per la finestra ben oberta entra'l sol fins al llit monumental que fou dels avis, y fa brillar desvergonyidament les daurades columnes y'l domàs carmesí que'l cobreix.

La Pepa, que sab m'agrada veurer la finestra enriolada ab flors, hi hà posat dos testos ab belles clavellines. L'ayre té sentors de primavera.

Demunt la ventruda calaxera he trobat apilotats els diaris del any passat y fullejantne mica a mica'ls recorts he passat una llarga estona, fins que la Pepa desde baix m'ha cridat pera dinar.

Era'l cayent de la tarde, l'hora en que's noys juguen y xisclen ab les aurenets; l'hora en que les rates pinyades surten de casa per estalviar el llum.

La Pepa triaba les mongetes del sopar, en una cadira baxa a la porta del carrer.

El vell a l'exida feya no rès.

— Que feu Joan?

— Sí, miri, — y reya, reya, — prenh la fresca.

— Per què no aneu ab la Pepa allí al devant?

— Y que'ns direm també! —

Y mirant les gallines, reya, reya.

El gat de casa no té cap pilota pera jugarhi, però la seva cúa, que ell persegueix ab gran dalit, l'entreté més que cap juguina.

Ha trucat un pobre a la porta de casa la Pepa.

— Ave Maria Puríssima!

— Sens pecat fou concebuda!

— Voldriau ferme una caritat per l'amor de Deu?

— Ay, germanet! Deu us fassi bel Som pas rics naltros y hem tingut mala anyada. El fret enderrertit va matarho tot y la pedregada s'emportà la xica de cosa que quedaba.

— Salut hi hagi.

— May nos falti. Creyèu que'm fa una lley de cosa no poguervos donar rès, però també som pobres y no'n tenim sempre qu'en volem.

— Un altre día serà, bona dòna.

— Ab Deu siau, germà. —

Al sortir de casa la Pepa, lo bossa del home no fa més soroll, però'ls seus ulls somriuen y tot ell sembla més alegre.

Al matí l'hereu s'ha despertat ab mal de cap.

— Noy, no't llevis. Ja aniré a cercar al senyor Rafols. —

El senyor Rafols es el metge. A les onze, després de passada la visita, ab un sol que crema, empren el camí de ca'n Joan.

— Ola, Pepa! Y donchs, que té l'hereu?

— Ah!... Vostè?... Sí, miri, donchs, el noy, sab?... s'ha trobat millor y es a la vinya.

Desde'l poble no s'hi endevinarien pas entre aquestes montanyes blavenques les grans planes ahont acampen els bous.

— Pastor, d'ahont sou? —

El pastor no contesta. Sols sab parlar ab els bous a qui ara tira pedres per fer quelcom.

Son lluny, molt lluny del poble y ja es l'hora baixa de la tarde. Tot el dia han pasturat, goluts, quiets, deuant arreu senyals del seu pas.

Però ara es l'hora d'anar a refugiar-se'n aquella plana d'herba fina y retallada, ahont no hi bufen les ventades. El pastor crida'ls bous y un a un els hi dona un cop de vara, que més sembla un afalach; ensumen l'ayre y brandant el cap fan cantar les esquelles.

Es l'Angelus de la montanya.

—Joan, may diríau d'ahont vinch?

— Un que hi dirà... — contesta pausadament en Joan.

— Del Puigcau.

— Potser sí.

— Quan fa que no hi haveu estat vos?

— Jo? No hi som estat may de la vida.

— May!

— Que vol que hi fassi jo allí dalt. —

He sortit a passeig ab un temps esplèndit. De prompte ha parat el vent com per pendrer alè y després s'ha llensat ab més força portant ab ell una nuvolada negra que ha ben enfosquit el sol. Les fulles caygudes corrien al devant meu com si portessin pressa per arribar a xopluch.

Jo també he emprès el camí del poble per la dressera. En un tombant he trobat l'hereu de ca'n Joan, el cistell a la punta del càvech que porta a l'espatlla.

— Sembla que plourà, — li dich jo.

— Plourer ray, ja convé. Pedra, pedra, es ab lo que tinch por.

— Me sembla que nó. —

Y caminem l'un darrera l'altre silenciosos. La campana toca tristament a bon temps. Cauen gotes grosses que s'amaguen dins la pols.

— Caldrà córrer. —

L'hereu camina depressa.

Tot just arribats a la primera casa del poble, cau un bon xàfeh ab pedra barrejada.

L'hereu al brancall de la porta, la vista fita en les vinyes, diu mastegant les paraules:

— Reyra! Tot al botavant! —

Com ha vingut la tempesta ha fugit. Jo reprench el camí de casa.

L'aygua s'escorre pels carrers divertint a la canalla. Fan reguerots, construhexen ponts; de tant en tant una resclosa de fanch, un llach. La aygua va enrogintse. Un barco de paper trontolla y s'atura encallat. Al anat per treurel se desfà.

Una sardana de noyes:

*Plou y fa sol
les bruxes se pentinen...*

Y giravolten esbojarrades.

Asseguts en l'acera dos noys pacífics s'entretenen; mossegantse la llengua que treuen un xich per un cantó de llavi, ab cara d'amohinats, piquen febrilment el fanch...

— Papitu, tu fes llonguets que jo ja'm cuydo dels pans. —

L'ayre es més clar. Se sent iresca. La canalla crida y esvalota. Les aurenets xisclen; atrafagades aprofiten el fanch pels seus nius.

Encar farà sol una estona.

Un pardal desvergonyit ha anat a posarse demunt el barret del espanta aucells.

Y desd'allí piula ab ayres de triomfador.

FERRÀN CORTÉS

(Seguirà)

PETITES PROSES

per

R. SURINACH SENTIES

XXV

SIMPLICITAT

L'oncle Jan surt ab la barca de bon matí. El mar es gris y fret; el cel, de cendra. Va endins per un camí petit que s'obre la barca en l'immensitat Y s'alsa'l dia.

Més tart, cau per tot l'or fos del sol que reverbera en l'aygua.

La mar s'aquieta sota'l sol y se posa blava y calenta.

L'oncle Jan menja poch, beu, y perdut sense esglay, se mitx

adorm bressat en la barqueta vella que sembla una caixa de morts.

Se'n torna a terra a l'hora baixa.

Els turons son encesos per la posta calma.

De lluny veu la llum de casa seva — la caseta més baixa... la última.

Y l'oncle Jan pensa:

— Té: Ja ha passat un altre dia. —

Y aquest pensament el sobta y l'omple de melangia y de reserves.

XXVI

EL MOSQUIT

El mosquit brunz com un aeriplà minúscul, evolucionant per la fosca immensitat de la cambra petita, fins qu'aterrixa en la cara de rosa del infant que dorm. El motor acabava la forsa. Hi posa novament l'esperit de una fibladeta de sanch tendra, y se llensa al espay. L'armònica revolució de l'hèlix, se fa feble... llunyana... en la calma de la nit, fins que no se sent.

L'aeriplà minúscul s'ha elevat a una alsada boja.

Gayrebé deu tocar al sostre de la cambra.

LES SOCIETATS CHORALS AL BOSCH DE "CAN FEU"

LA FATXADA DEL CENTRE CATALÀ

LA BANDA MUNICIPAL DONANT UN CONCERT

LA BANDA DEL REGIMENT D'ALCÀNTARA AL BOSCH DE "CAN FEU"

BARCELONA Y SABADELL, AL CAMP D'SPORT (Obradors f.)

ELS 5 PRIMERS GUANYADORS DE LES CARRERES DE BICICLETES

REVISTA

Del present estiu

La vida acadèmica està completament morta. Barcelona, als vespres, es una ciutat apacible, hont no's disfruta d'altra cosa que

de la temperatura, qu'es realment agra-dosa. Axí com el darrer hivern no hem conegut el fret, ara, en plè Agost, se pot dir qu'encara no hem tingut estiu. Y la gent n'està contenta, sobre tot per que veu salva-da ja gayrebé la possibilitat del flagell que ara fa un any feya tremolar als espanta-dissos.

Però lo extraordinari del cas, per lo que toca a Barcelona, es que aquest estiu qu'era temut per tanta gent, ens ha ofert una disminució extraordinaria en la mortalitat.

Es realment satisfactori y cal consignar-ho. Y de la mateixa manera cal fer notar que la pau es completa, sense altres desordres que'ls de genre, diemne alegre, en els lo-

AYGUA COLONIA ORIVE

Bouquet especialíssim

MILLOR QUE LES EXTRANGERES

DE PREUS ELEVADÍSSIMS

Pera proba 3 rals frasco

cals hont se rendeix un culte gayrebé ves-sànch a la coupletista y'l seu art. Pot-ser en lloch del món se trobaria una gran ciutat tan apacible com ho es actualment Barcelona. Y malgrat axò, corren per la prempsa extrangera un seguit de mentides que fan ferredat y contra les quals sembla disposada a fer ús de tots els recursos l'autoritat governativa, en el sentit de descobrir els difamadors y ferlos caure al demunt tot el pès de les lleys en cas de ser ciutadans espanyols. ò de ferlos passar la frontera si pertanyen a un'altra nacionalitat.

En realitat, la difamació de que es víctima Barcelona passa ja de mida. Ara mateix una casa valenciana ha publicat un llibre estúpit firmat per un pobre americà de no sabem quina república, en el qual se posa als barcelonins, y sobre tot a les barcelonines, al més baix nivell que's pugui imaginar.

La casa editora, no contenta ab haver escampat en llibres econòmichs les doctrines de caràcter anàrquich, ara arrodoneix la seva obra de cultura bescantant, a base de falsatats, una ciutat germana.

Afortunadament Barcelona es prou forta y prou honrada per que no li hagin de fer cap mal les miseries del primer pobre home que's cregui ab dret d'escriuren unes impressions.

Dels esports ciutadans

Actualment no hi hà oberts sinó un parell ò tres de teatres. Ens referim als teatres funcionant com a tals, per que n'hi hà més d'un y més de dos que segueixen oberts, però en els quals s'hi dona com únic espectacle cinematògraf y varietats.

En cambi son bona colla'ls cinematògrafs qu'han tancat per tot l'estiu y no's tornaran a obrir fins a la tardor. Com se veu, les temporades cinematogràfiques ja's normalisen com una cosa qu'ha entrat en les costums ciutadanes; però, si hem de judicar per les impressions més fresques, podem dir que s'inicia en el cinematògraf una lley de decadència, deguda cabalment a lo que se n'ha abusat.

Ara mateix, els que no donen atraccions entre pel·lícula y pel·lícula ja son molt escassament concorreguts. Y els que hi intercalen varietats han de lluytar ab les despeses extraordinaries de la contrata de «números» atrayents. Per que gimnastes, escèntrichs y coupletistes d'un y altre sexe, sollicitats arreu, han devingut més exigents que may.

LA GARRIGA. BOSCH TARRÉS. QUADRO DE COSTA OLIVERA. — (L. Rovira f.)

Y així se comprèn que no siguin possibles ara aquelles grans companyies de circh eqüestre que anys enrera eren la delícia dels barcelonins. L'atracció a petites dosis ha mort els espectacles de circh així com la pel·lícula ha malferit els teatres.

Per fortuna'l públich se'n comensa ja a cansar y tal vegada no sigui lluny el dia en que passin els espectacles híbrids del cinematògraf ab atraccions, com ha passat per exemple la pantomima, y com ha de passar tot espectacle que sols parli a un sentit y no digui res a l'ànim.

En cambi's nota cada dia més la tendència a les expansions d'ayre lliure, podentse dir què, en les vetlles d'aquest estiu, son en major nombre'ls ciutadans que cerquen distracció pels centres d'esplay escampats al volt de Barcelona, que no pas els que romanen dintre'l clos de la ciutat. Però, més encara que'ls que surten de casa, son els que no se'n mouen y passen les hores de la vetlla contemplant les estrelles asseguts en un balancí a la galeria, gronxantse al compàs del vals ò seguint ab el peu els de la sardana qu'escampa un gramofon llunyà ò proper.

Publicacions rebudes

EL OBISPADO DE ELNA, per Francisco Monsalvatge y Fossas. Tomo I, XXI de la col·lecció. Olot.

«Terra catalana es el Rosselló, la Cerdanya, el Conflent y el Vallaspir, qu'es el territori qu'antigament comprenia la diòcessis d'Elna. Sa historia, donchs, es nostra historia, y al descriure'l passat d'aquesta Seu de terra catalana y en qual comarca's desenrollaren grans fets que immortalisaren a nostra Nació, continuem sa historia, y ab molt més motiu per pertènexer el Vallespir y el

país de Fenolleda als estats de la Casa Comtal de Besalú. Catalans il·lustres, eminents escriptors com Guido de Terrena, Francisco Ximenes, Joan de Casanova, Joan de Margarit y Pere Coma donaren esplendor a aquesta Seu, digne d'estudi baix tots conceptes y de trèurela del oblit en que geya. No varren ferho ni el P. Villanueva en son *Viaje literario a las iglesias de España*, ni els autors qu'escrigueren la *España Sagrada*, ja que desde l'any 1659 en que's firmà la cèlebre Pau dels Pirineus, quedà aquest territori ajuntat definitivament a França, y els nostres antichs escriptors com Argaiz, Masdeu, Pujades, Corbera, Tristany y altres, molt

poca cosa'ns diuen del seu passat esplendor, y alguns d'ells moltes inexactituts per haverse guiat per antigues y falses cròniques.»

Aquestes paraules qu'hem traduït del pròlech que posa l'autor a l'obra de referència, marquen sobradament la importància històrica de la matexa, per lo que'ns plau felicitarlo coralment.

COLECCIÓN DE TARJETAS PARA FACILITAR EL ESTUDIO DE LA QUÍMICA, per el doctor Joseph Estalella.

Està destinada aquesta curiosa col·lecció de targetes a vèncer les dificultats que l'aprenentatge de la formulació química presenta als joves estudiants. Ab cartolines de diversos tamanyes en número de 328, tirades a quatre tintes, s'han representat els àtoms

VI PINEDO de Kola Compost. Tonic Nutritiu. Kola, Coca, Guarana, Cacao y Acid-fosfòric. Cura: Anèmia, Raquitisme, Malalties nervioses y del Cor, Afecçions gàstriques, Digestions difícils, Àtonia intestinal. — Indispensable a las senyoras durant l'embras. — Premiat varies Expos. Sens rival para nens y vells

dels elements y les seves principals propietats químiques; y la juxtaposició de les targetes permet desenrotllar sobre la taula les fórmules y equacions químiques ab molta més pressa y seguretat qu'escrivintho.

L'ús de les targetes no enclou cap dificultat ni vol més feyna que la precisa pera una partida de dòmino; y es realment admirable l'afició que's desenrotlla pera l'estudi de la Química teòrica en los estudiants qu'arriben a tenir en ses mans aquestes col·leccions.

Tota col·lecció va tancada en luxosa capsa que conté, ademés d'un follet ab precises instruccions, la llista de les 328 targetes que integren el jòch.

SI TOTES

les malalties se poguessin evitar com les de la boca, se eternisaria la humanitat. El Licor del Polo es a la dentadura lo que la vacuna a la verola. A més, el que sofreix de la boca es un abandonat, un brut, un suïcida.

MANON LESCAUT, per l'Abat Prévost, volum 115 de la *Colecció Diamante*. Antoni Lòpez, editor. Barcelona. Preu: dos rals.

Aquesta acreditada Biblioteca acaba d'enriquirse ab un nou volum que li farà guanyar molta popularitat.

Tots sabem que l'obra del Abat Prévost es un monument literari del segle passat, model d'obres romàntiques qu'ha inspirat bellíssims planes, als més afamats artistes, músichs y poetes moderns.

Manon Lescaut es una hermosa novela dramàtica, tota passió, en la que la intensitat de sentiment patètic y heroych traspas-

sà'ls límits de lo humà. Els desventurats amors del cavaller de Grioux y la pàlida Manon pregonament poètics, ara plàcits com un poema bucòlich, ara tràgichs fins a destilar sanch, atrauen desde'l primer moment al llegidor més habituat en assumtos emocionants fins al punt de que tots els interessants episodis de que consta l'amorosa faula donen la impressió de cosa viscuda y real.

La edició qu'acaba de donar a llum el senyor Lòpez es elogiabile de veres, enriquint-la l'acertada coberta a duts tints, reproducció d'una notabilíssima obra d'art.

La LLIGA DEL BON MOT acaba de publicar uns elegants lletreros esmaltats de lletres negres sobre fondo blanch, de 35 per 7 centímetres, ab l'inscripció: «PARLEU BE SI US PLAU» y «NO SE PERMITE BLASFEMAR» pera esser posats en tramvies, diligencies, sales de reunió, casinos, cafès, tabernes, plasses, etc., a fi de que servixin de recordatori y contribuixin a fer desaparèixer l'ús de blasfemies y paraules incultes.

Se troben de venda en casa Sanmartí, Casp, 32, Barcelona, y en la majoria de les llibrerías de Catalunya, al preu de 50 cèntims exemplar.

DOS SECRETS
FORA CABELLS BLANCHS!

TINTURA SENS IGUAL
Reyna de les Tintures
Imillorable pera
tornar als cabells
blanchs el seu color
primitiu.
Higiénica - Inofensiva
Us molt fàcil.
No usar mes que la
"SENS IGUAL" de G. BERNET.
NOMES PELS-FORA PEL MOXI
El "DEPILATORIO EXCELSIOR" perfectament eficaç y absolutament inofensiu y instantani, suprimeix pels y pel moxi y dona gran suavitat a la pell.
¡Cuidado ab les falsificacions!
Preparats per G. BERNET, Farmacèutich
14, Plassa S int-Espirit, Bayona.
Se troba: En les principals
perfumerías y perruqueries.

Obra nova **PETITES FILOSOFÍES** Obra nova
per CARLES DE FORTUNY

Volum de 120 planes en paper verjurat, coberta imitació pergamí, relligat en rústica: 1'50 ptes. Se ven a les principals llibrerías y en aquesta Administració: Mallorca, 287. Barcelona.

HOMES atacats d'enfermetats y debilitat nerviosa, deuen llegir sens falta el llibre premiat del Doctor metge Rumler, tractant de la «Debitat nerviosa dels homes», segons els punts de vista més moderns, ab numerosos gravats y constant de 320 planes. Es un conseller verdaderament pràctic y útil y la millor guia pera arribar a la curació de la extenuació cervell-espinal, dels desordres nerviosos, de les conseqüencies de passions perjudicials pera'ls nervis y en tots els cassos de enfermetats específiques. El llibre (en llengua castellana) se remet de franch per la casa editorial.
Doctor Rumler, Ginebra, 669 (Suissa), a qui enví pessetes 2, ab segells

IMPOTENCIA
DE ABDOS SEXES
Radicalment curada a tota edat per les
PILDORAS OURLANIA
Nou descobriment - Immens èxit
Tractament energich y sens perill.
Curació garantida ab un sol frasc.
Envio discret. Preu del frasc 10 franchs.
Frasc ab instruccions per correu. ptes. 13
En Barcelona: VIUDA de SALVADOR
ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.
LABORATOIRE NORDERN
— 31, passage du Havre, 31. PARIS —

Biblioteca "VARIA"
POESIES
per
FRANCESCH MATHEU
Dos rals

OVO-LÉCITHINE
= L BILLON

GRAGEAS Y GRANULATS
TÓNICH NERVIÓS RECONSTITUYENT
CONTRA:
NEURASTENIA
ANEMIA CEREBRAL
CANSAMENT
CONVALECENCIES

Depositaris: **A. RIERA É HIJOS**
Carrer Nàpols 166. — BARCELONA
y en totes les bones Farmacies de Espanya

Plateria
"CHRISTOFLE"
Sola y Unica Qualitat
La Millor
Pera conseguirla
exigexis

aquesta y el nom
Marca "CHRISTOFLE"
sobre cada pessa

IL·L·STRACIÓ CATALANA - FEMINAL - Mallorca, 287. Barcelona - Suscripció: Un any 30 pessetes - Extranjer: 35 franchs